

DODE BENEN

Rikus Koops
2005

I

Mijn benen lagen scharminkelig op een kussen, gepresenteerd alsof ze van een bijzondere schoonheid waren. Ik heb hem na al die jaren nog steeds niet duidelijk kunnen maken dat die speciale aandacht totaal onnodig is. Elke week schuift hij het kussen weer onder mijn benen. Wat moet je verwachten van een psychiater die zo'n klein ding nog niet eens begrijpt? Toch blijf ik komen, met de geringe hoop dat er ooit op een dag begrip zal komen en ik mij met een volledig onderbouwd psychisch dossier bij het ziekenhuis kan melden. Maar begrip is er zelden en dat hij mij door zal sturen om mijn probleem medisch op te lossen lijkt bijna uitgesloten. Hij heeft zich in mij vastgebeten en is er van overtuigd dat hij me kan genezen. "Hoe ging het deze week, Job?" Hij stelt de vraag met de rug naar me toe, terwijl hij de rolstoel in de gang schuift. "Z'n gangetje", mompel ik, wetende dat hij dat niet wil horen. Vorige maand had hij iets nieuws bedacht waar hij zelf vast in gelooft. Ik zou bij mijn geboorte een gestoorde bloeddoorstroming in mijn benen hebben gehad, had hij bedacht. Ik wierp tegen dat daarvan niks in mijn medische dossier te vinden was, maar dat maakte op hem geen indruk. Psychiaters hebben geen heilig ontzag voor de wetenschap, noch voor feiten. "Hoe dan ook", had hij

gezegd, “vanaf je vroegste jeugd heb je jouw benen gevoelsmatig afgestoten, alsof ze niet bij je lichaam horen. In je geest heeft zich het idee genesteld dat je benen, alhoewel ze aan je vast zitten, geen onderdeel zijn van je lichaam.” Ik had nauwelijks geluisterd naar zijn nieuwe theorie en daarom had hij de instructies maar opgeschreven. Thuis had ik er wel om kunnen lachen. “Bouw een relatie op met je benen”, stond er met grote letters boven de tekst. “Praat er mee, lach er mee.” Ik zag de humor er wel van in maar nu ik hier weer in de behandelkamer lig en hij me verwachtingsvol aankijkt, verdwijnt die lol snel.

“Ik heb nog geen namen kunnen bedenken, Harm.”

Harm kijkt bedenkelijk en strijkt door zijn ringbaardje. “Je moet wel meewerken, Job. Ik snap dat je er emotioneel moeite mee hebt, maar daar moet je je overheen zetten. Die emotionele drempel is nu juist de oorzaak van je probleem. Het opbouwen van een relatie met je benen is een eerste stap in de richting van genezing.”

“Je bent volledig gestoord met je maffe theorieën”, wil ik roepen maar ik slik mijn opmerkingen in. Ik zwijg getergd en mijn bereidheid om met zijn experimenten mee te doen daalt tot een dieptepunt. Ik zou mijn benen namen moeten geven, had hij gezegd. Ik moet met ze in gesprek gaan, vragen hoe het met hen gaat, hen vertroetelen en aaien. Voorlezen, had ie ook een goed idee gevonden, de mafketel.

“Ik geloof dat je me nog steeds niet begrijpt”, zei ik rustig.
“Ik vind ze verschrikkelijk, afschuwelijk, ik wil ze kwijt. Ik wil in ieder geval geen gesprek met ze voeren.”

“Maar dat is nu juist je probleem, ze horen bij je en je moet er daarom een relatie mee aangaan.”

“Zit je wel te luisteren, man. Ik wil geen relatie aangaan met mijn benen, ze horen totaal niet bij mij. Het is al erg zat dat ze aan me vast zitten.” Hij kijkt me afkeurend aan en mijn woorden dringen totaal niet door. “Ik wil ze kwijt, meer niet. Dat kan medisch toch niet zo moeilijk zijn?”

“Daar hebben we het al eerder over gehad, Job, en dat is gewoon niet mogelijk. Het is medisch onverantwoord om gezonde benen af te zetten.”

Ik zwijg nukkig. Gezonde benen, noemt hij ze. Ik kan er niet veel meer van maken dan botten met een lubberend velletje er om heen. Onnuttige aanhangsels, lastpakken die altijd in de weg zitten. Hij kijkt me bestuderend aan, vingertoppen tegen elkaar aan voor zijn lippen als de beste karikatuur van zijn beroep. Dat ze dit soort maniertjes niet afleren tijdens hun opleiding.

“Jij gooit toch ook weg wat je niet gebruikt?”

“Maar Job, je benen zijn het probleem niet. Die zijn na enige oefening weer prima te gebruiken. We moeten je weigering om te lopen op zien te lossen.”

Moedeloos laat ik me achterover vallen in de zachte bank.

“We komen niet verder, Harm. Twee jaar lang probeer ik je te overtuigen dat ik niet gek ben. Op rustige weldoordachte wijze tracht ik je mijn standpunt uit te leggen maar het komt niet over.” Hij zucht en zakt

onderuit in zijn grote leren stoel. “Het lijkt me niet zinvol deze poppenkast nog langer voort te zetten.”

II

Bij de deur probeert hij me nog te vermurwen tot een vervolgspraak maar ik negeer hem. In mijzelf gekeerd, rijd ik de straat op. Alle verhalen heb ik hem verteld, mijn hele jeugd en nog steeds wil hij het niet snappen. Iets mis met de geboorte, het idee alleen al. Ik heb mijn jeugdfoto's er nog bij gezocht en gezondere babybeentjes heb ik niet vaak gezien. Dat ze daarna snel wegteerden had niets met mijn geboorte te maken. De eerste maanden maakte mijn moeder zich dan ook nergens zorgen over. Ik groeide als kool en deed alles wat baby's volgens het boekje moeten doen. Dat ik nauwelijks aandacht voor mijn beentjes had, ze nooit vastpakte, was haar niet opgevallen. Pas toen ik niet begon te kruipen, staan of lopen, begon ze ongerust te worden. Ik was een jaar toen ik voor het eerst door de hele medische molen ging. In mijn kast staat een plakboek vol met röntgenfoto's, uitslagen van bloedonderzoeken en nog veel meer, maar er werd niets gevonden. Er was niks mis met mijn benen. Maar ondanks al deze gunstige

uitslagen, begon ik nog steeds niet te lopen. En vanaf toen ging het mis. Geen enkele specialist accepteerde mijn gedrag. Gezonde benen moesten gebruikt worden, dat was de regel. Er werd een werktuig ontwikkeld om mij op de been te dwingen. Omgeven door een stelling, reed ik door ons huis. Hangend in banden en met mijn voeten slepend over de vloer. Lopen deed ik nog steeds niet, in plaats daarvan sleepte ik me voort door aan stoelen en tafels te trekken. Ondanks dat vonden de doctoren het een succes. Het weefsel in mijn benen nam toe.

Maar voordat mijn benen me konden dragen groeide ik uit de stelling en een nieuwe ontwikkelen was te duur. Ze hadden genoeg aan mij gedaan en voortaan moest ik me maar tijgerend door de kamer voortbewegen. Die Spartaanse wijze van verplaatsen zou mij wel doen lopen, dachten de heren. Maar twee jaar later waren mijn benen alleen maar verder verschrompeld. Tijgerend naar school was een onmogelijkheid en ik had daardoor een enorme leerachterstand opgelopen, maar mijn geestelijke ontwikkeling was schijnbaar ondergeschikt.

Op mijn achtste werd ik wederom het gehele medische landschap door gesleept. Daarnaast ging ik met mijn moeder naar accupunctuur en een hele stoet andere charlatans, maar niets hielp. Eindelijk gaven ze hun verlies toe; ik kreeg een rolstoel. Niet dat ik daarna met rust gelaten werd, want met mijn kont net in de rolstoel werd ik direct naar de psychiater gereden.

“Zo, jongen, wat is er met je benen”, vroeg hij.

“Ze horen niet bij mij”, antwoordde ik, “ze kunnen niks en ik wil ze kwijt.” Dat verzoek bleef ik veertien jaar lang uitspreken bij acht verschillende psychiaters maar niemand luisterde. Allemaal verzonnen ze wel iets. De ene drogeerde me zodat ik als een halve kasplant in mijn rolstoel hing, een andere had allerlei oefeningen die ik met mijn moeder moest doen en een derde liet me hallucineren op een illegaal middeltje om via een hoger bewustzijn in contact te komen met mijn benen. Niets hielp en niemand luisterde.

Op mijn tweeëntwintigste nam ik zelf initiatief en ging naar een arts. “Allebei tot boven mijn knie”, zo luidde mijn verzoek maar hij wilde het niet doen. “Er is niets mis met uw benen, het probleem zit in uw hoofd.” Ik zocht andere artsen maar kreeg overal hetzelfde verhaal. Elke arts stelde onderzoeken voor, gaf me het adres van een zielknijper of luisterde gewoon niet. Gedesillusioneerd stopte ik na een aantal jaren, teleurgesteld dat niemand mijn weldoordachte plan wilde uitvoeren. Iedereen behandelt mij als gek en mijn verzoek als nog gekker. Hoe goed ik het ook uitlegde, hoe rustig en bedeesd ik bleef, het hielp allemaal niets.

Ik besloot me erbij neer te leggen en een paar jaar ging het goed. Ik deed het prima op school en schopte het zelfs tot het landelijke rolstoel-basketbalteam. Maar dat alles was slechts een tijdelijke verdringing. De stompjes bleven aan mij hangen als uitgedroogde lijkjes aan een toch alleszins gespierd lichaam. Ik begon er steeds meer van te gruwen en deed een hernieuwde poging ze kwijt te raken. Ik ging

weer op zoek naar een psychiater. De goedkoopste deze keer, in de hoop dat die me snel als hopeloos zou bestempelen en mij met een medische aanwijzing door zou verwijzen naar een arts. Ik kwam bij Harm terecht en in eerste instantie klikte het wel, totdat ik duidelijk maakte dat mijn probleem medisch was en niet psychisch. Ik trapte op Harm's beroepstrots en beiden betrokken we stellingen die we niet meer zouden verlaten. Ik wilde mijn benen kwijt en hij wilde mijn geest genezen.

III

Ik geef verwoede zwaaien aan de metalen ringen op de wielen van mijn rolstoel. Met een hoog tempo rijd ik richting het station, ondanks dat ik de trein toch niet meer haal. "Met Harm wordt het ook niks", mompel ik terwijl ik nog kwader op het koude metaal sla. Het fietspad is verlaten en een zachte regen druppelt neer. Ik ben hopeloos en denk met een misselijkmakende jaloersheid aan mensen wiens benen zijn afgerukt door machines of landmijnen en haat mijzelf om die gedachte. "Waarom is het godverdomme makkelijker om je borsten tot ondraagbare proporties op te laten blazen dan dat het is

om je onbruikbare benen af te laten zagen.” Het fietspad gaat schuin omhoog, richting de spoorwegovergang en ik zet extra kracht om bij het talud op te komen. De inspanning verdooft mijn woede en even richt ik me alleen op de ritmische bewegingen van mijn lichaam. Ik rem af en behoedzaam manoeuvreer ik de kleine voorwielletjes over de diepliggende spoorstaven. Ik sta tussen de beide sporen als plotseling de bellen gaan rinkelen en impulsief stop ik de rolstoel. De regen valt nog steeds zachtjes en de rode lampen van de overweg flitsen voor mijn ogen. Langzaam zet ik de wielen weer in beweging en traag rol ik naar het tweede spoor. Ik laat de voorste wielletjes in de gleuf naast de rails zakken en kijk opzij. Tussen de achtertuinen van de aangrenzende huizen hangt een lichte mist waardoor de drie lichten van de trein schemerig schijnen. Ik zet kracht en voel de rolstoel onder me kantelen. Met mijn kin land ik op de straatstenen en ik voel een tand door mijn lip gaan. Achter me hoor ik mensen roepen, een vrouw gilt luid, terwijl ik langzaam vooruit tigger. Een druppel bloed valt in een plas water en ik zie hoe het bloed zich kringelend in het water verspreidt. De vrouw blijft gillen en als ik omkijk zie ik haar paniekerig zwaaien. De man naast haar kijkt me verdwaasd aan en plaatst zijn hand voor de ogen van zijn dochter. Mijn benen liggen op de spoorrail, ik knik nog even naar ze. De bellen rinkelen zachter nu de bomen gesloten zijn, een snerpende fluit klinkt repeterend. Er tussendoor hoor ik de bovenleiding zoemen.

“Tot boven de knie”, denk ik en sluit mijn ogen.

Rikus Koops
Geschreven: 14 september 2005
Versie 060514
www.rikuskoops.nl
www.rikuskoops@gmail.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.